

Musikdagboken 28.8.2024

Idag väckte ett verk av W.A.Mozarts yngsta son F.X.Mozart mitt intresse. I Ylen 1. morgonkonsert spelades en sats ur F:X.Mozarts pianosonat i G: dur.

Franz Xaver Wolfgang Mozart föddes den 26.7.1791 i Wien och han dog den 29.7.1844 i Karlsbad i kejsardömet Österrike. Hela sitt liv gick han under namnet Wolfgang Amadeus Mozart Sohn eller Wolfgang Gottlieb Mozart Sohn. (Vid vissa tillfällen använde han sig av den franska benämningen för son fils eller den italienska nenämningen figlio.)

Wolfgang Amadeus Mozart och hans hustru Constanze hade 6 barn av vilka två söner, Carl Thomas och Franz Xaver Wolfgang överlevde till vuxen ålder. När Constanze Mozart blev änka var hennes yngsta son 5 månader gammal. Han kallades Wolfgang. Hans mor använde smeknamnet Wowi, och hans styvfar Georg Nikolaus Nissen kallade den lille pojken Wolf.

Wolfs styvfar studerade till en början rättsvetenskap vid Universitetet i Köpenhamn. Han anställdes sedan vid allmänna postkontoret i Köpenhamn, som styrdes av hans farbror Jürgen Zoëga. 1791 övergick han i diplomatisk tjänst. Han blev dansk adlig i riksdagen i Regensburg. Fr.o.m. 1793 var Georg Nissen legationsssekreterare, och senare Chargé d'affaires för den danska ambassaden i Wien. Åtminstone fr.o.m. 1798 bodde han hemma hos änkan Constanze Mozart. 26.6.1809 gifte sig paret i Preßburg. 18010 flyttade familjen till Köpenhamn, var Nissen skötte censuren och fungerade som stadsråd. Mellan åren 1820 och 1824 reste det gifta paret till Tyskland och Italien. 1824 slog de sig sedan ner i Salzburg. Här påbörjade Nissen tillsammans med sin hustru Constanze den allra första biografien om Wolfgang Amadeus Mozart. För att kunna åstadkomma en neutral och trovärdig levnadsbeskrivning av familjen Mozart använde han sig av skrivna dokument och korrespondens som fanns till hands. Constanze hade massvis av bevarade brev som Leopld Mozart hade skrivit till sina söner. Wolfs styvfars arbete blev tyvärr på hälft, när han dog 1826. 1828 togs arbetet upp på nytt av läkaren Johann Heinrich Feuerstein och Berlins chefsdirigent Gaspare Spontini. Förlaget Breitkopf & Härtel gav ut verket.

Pianosonaten i G-dur skrevs av Franz Xaver Wolfgang Mozart 1807. Första upplagan av verket trycktes 1808. Sonaten har opusnumret 10.

https://de.wikipedia.org/wiki/Franz_Xaver_Wolfgang_Mozart

https://de.wikipedia.org/wiki/Georg_Nikolaus_Nissen

7.9.2024

Idag vållade mig en av Domenico Scarlattis sonater som spelades i gårdagens morgonkonsert på Ylen 1. mig huvudbry. Verket var rubricerat som sonat av D.Scarlatti i C: dur. Vilken av Scarlattis 555 sonater var det egentligen fråga om?

Wikipedia gav mig en lista över Scarlattis sonater, och här är resultatet jag fick efter att ha sökt i den och undrat över hur många av hans sonater som är skrivna i C: Dur. Jag använder här Ralph Kirkpatrick's kategorisering från 1953.

Scarlatti skrev allt som allt 60 sonater i C: Dur. Av dem har 45 tempobeteckningen Allegro. För att kunna avgöra vilken av Domenico Scarlattis C: Dur sonater som spelades i morgonkonserten behöver jag alltså lyssna igenom alla de ljudexemplena på C: Dursonaterna som är inspelade på Wikipedia.

Domenico Scarlatti föddes den 26.10.1685 i Neapel, och han dog i Madrid den 23.7.1757. Domenico undervisades av sin far Allesandro Scarlatti, Francesco Gasparini, Arcangelo Corelli och Bernardo Pascini. Han fick sina första operor uppförda i Neapel 1703, och han tävlade mot Händel i en cembaloturning 1709. 1709 blev han också anställd av den polska drottningen Maria Kazimieras hov i Rom. Efter det fick Scarlatti jobb hos Portugals ambassadör, och på det viset blev han kapellmästare hos kungen João V. Han blev lärare för prinsessan Maria Barbara. När prinsessan gifte sig med den spanska kronprinsen Ferdinand 1729, fick Scarlatti följa med till Sevilla, och 1733 åkte han med till Madrid, var han fick tjänst som hovcembalist. Den tjänsten hade han ända till sin död.

Domenico Scarlatti är mest känd för sina 555 sonater för cembalo, men han skrev dessutom 13 operor, orkestersymfonier, konserter, kyrkomusik, ett setiototal kantater, och ett par oratorier.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Domenico_Scarlatti

https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_sonater_av_Domenico_Scarlatti

19.9.2024

Idag vill jag skriva om Romansen i F:Dur av Camille Saint-Saëns. Den spelades i dagens morgonkonsert på Ylen1.

Charles Camille Saint Saëns föddes den 9.10 1835 i Paris, och han dog den 16.12.1921 i Algeriet. Saint-Saëns skrev 12 operor, varav den kändaste heter Samson et Dalila (1877), otaliga oratorier, 5 symfonier, 5 pianokonsalter, 3 violinkonsalter, 2 cellokonsalter, körverk, 1 requiem, 1 julatorium, kammarmusik, och pittoreska stycken, varav Le Carnaval des animaux (Djurens karneval) skrevs 1886). Camille Saint -Saës har dessutom fått sitt namn i filmhistorien, eftersom han var den allra första tonsättaren som skrev musik till en fransk stumfilm L'Assasinat du duc de Guise (Mordet på hertigen av Guise).

Romansen som spelades i dagens morgonkonsert är komponerad i början av år 1874, och den publicerades samma år av förlaget Durand. Ursprungligen skrevs partituret för valthorn eller cello och orkester eller piano. Två samtida tidningar Le Ménestrel och LeXIX^e siècle skriver om debutkonserten, som gavs den 15.5.1873 på Grand Hôtel i Paris. Tre andra kända tillfällen var verket spelats skedde den 14.2.1874, då Lichtlé uppträdde i Salle Herz, den 23.2.1874 i société mucsicale, där Ernest de Munck spelade trumpet och Camille Saint Saëns satt vid pianot, och den 27.3.1878, då Joseph Stennebruggen spelade romansen ackompanjerad av l'orchestre municipal de Straburg. Camille Saint Saëns dirigerade själv konserten.

https://fr.wikipedia.org/wiki/Romance_op._36_de_Saint-Sa%C3%ABns

https://fr.wikipedia.org/wiki/Camille_Saint-Sa%C3%ABns

https://sv.wikipedia.org/wiki/Henrik_I_av_Guise

17.10.2024

Idag har jag valt att översätta en av Schuberts Lieder, som har namnet Der Einsame till svenska. Dagens morgonkonsert på Ylen 1. bjöd på en mycket vacker version av den.

Der Einsame

Wenn meine Grillen schwirren,
Bei Nacht, am spät erwärmten Herd
Dann sitz' ich mit vergnügten Sinn
Vertraulich zu der Flamme hin,
So leicht, so unbeschwert.

Den ensamme

När glöden i min spis nu knastrar,
nattetid, vid spisen som jag värmt så sent,
jag sätter mig så nöjd vid sinnet,
förtroeligt vid lågan ner,
så lätt, bekymmerslös.

Ein trautes stilles Stündchen
Bleibt man sich gern am Feuer wach,
Man Schürt, wenn sich die Lohe senkt,
die Funken auf, und sinnt und denkt;
"Nun abermal ein Tag"

Was Liebes oder Leides,
Sein Lauf für uns dahergebracht,
Es geht noch einmal durch den Sinn;
Allein das Böse wirft man hin,
Es störe nicht die Nacht.

Zu einem frohen Träume,
Bereitet man gemach sich zu,
Wenn sorgenlos ein holdes Bild,
Mit sanfter Lust die Seele füllt,
Ergibt man sich der Ruh.

Oh, wie ich mir gefalle,
In meiner stillen Ländlichkeit!
Was in dem Schwarm der lauten Welt,
Dar irre Herz gefesselt hält,
Gibt nicht zufriedenheit.

Zirp immer, liebe Heimchen,
In meiner Klause eng und klein,
ich duld' euch gern: ihr stört mich nicht,
Wenn euer Lied das Schweigen bricht,
Bin ich nicht ganz allein.

Der Einsame är ett stycke för soloröst och piano som Franz Schubert skrev under en sjukhusvistelse. 12.3.1825 publicerar han den som bilaga i en tidskrift för konst, litteratur teater och mode som gavs ut i Wien. Som grund för sitt verk valde Schubert en dikt av Karl Lappe med namnet Des Klausners Abendlied (Eremitens aftonsång), som författaren hade publicerat i en diktsamling med namnet Dänzer'schen Buchhandlung 1801.

En intim stilla stund
stannar man nu gärna vaken vid brasan,
man rör om, när glöden slocknar,
det slår gnistor om den, mitt sinne tänker;
"det gryr igen en dag"

Vad kärlek eller lidande,
har fört med sig till oss med tiden;
det går än en gång genom mitt sinne;
Bara det onda kastar man bort,
det skall inte störa natten.

För en dröm med glädje,
bereder man en plats för sig,
när nu sorgelöst en härlig bild,
med mild njutning fyller min själ
Man får till slut sin ro.

O, hur tillfredsställd jag känner mig,
på min stilla landsbygd.
Vad som ute i den vida världens vimmel,
håller vilsna hjärtan fångna där,
Gör en ej nöjd till mods.

Surra för alltid, kära syrsor,
i mitt lilla trånga hem,
jag tål er gärna: ni stör mig ej,
När er sång bryter min tystnad,
är jag ej helt ensam.

<https://oxfordsong.org/song/der-einsame>
[https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Einsame_\(Schubert\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Einsame_(Schubert))